၁။ ရဟန်းတွေ ဘာကြောင့် ခေါင်းရိတ်လဲ။ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်မှာ ဘာ ကြောင့် ဆံပင်ရှိသလဲ။ ပဌဝဂ္ဂီငါးဦးရဲ့ ရုပ်သွင်က ဘယ်လိုပါလဲ။

ဗုဒ္ဓဆင်းတုတော်နှင့်ဆံထုံး

လျှောက်ထားပါရစေ အရှင်ဘုရား၊
(၁) ဗုဒ္ဓဘာသာ ရဟန်းတော်များ အဘယ်ကြောင့် ဆံပင်ကို ရိတ်ပြီး ဦးပြည်းကတုံး ပြုကြပါသလဲ ဘုရား။
(၂) မြတ်စွာဘုရား ဆင်းတုတော်များမှာ ရဟန်းသံဃာတွေနှင့် ခြား နားပြီး ဆံပင် မရိတ်ဖြတ်ဘဲ ဆံထုံးပုံနှင့် တွေ့ရခြင်းမှာ ဘာကြောင့် ပါလဲ ဘုရား။
(၃) ပဌဝဂ္ဂီ ရဟန်းငါးဦးပုံကို ဆံပင်၊ မုတ်ဆိတ်၊ ပါးသိုင်းမွေးများနှင့် သရုပ်ဖော်ခြင်းမှာ သင့်မြတ်ပါသလား။
(၄) နှုတ်ကြမ်းသည့် ရဟန်းတစ်ပါးနှင့် အမှတ်မထင် ဆုံပါသည်။ သံဃာကို လေးစားပါသည်။ ငရဲကိုလည်း ကြောက်ပါသည်။ တပည့် တော် ဘယ်လို ပြုမူရပါမည်လဲ ဘုရား။

စိုင်းစိုးလှိုင်

(၁) ရဟန်းများ ဆံပင်ရိတ်ခြင်း

ဗုဒ္ဓမပွင့်မီကပင် စိတ်ပိုင်းဘဝ ဖြူစင်မှုနဲ့ မောက္ခ (လွတ်မြောက်မှု)ကို ရဖို့ ရှေးခေတ် အိန္ဒိယ ပညာတတ် လူတန်းစားအချို့ဟာ ဆံမုတ်ဆိတ်ကိုပယ်၊ ဖန်ရည်ဆိုးအဝတ်ကို ဝတ်ပြီး လူ့ဘောင်ကိုစွန့် (တော ထွက်) လေ့ရှိကြပါတယ် (ကေသမဿုံ ဩဟာရိတွာ ကာသာယာနိ ဝတ္ထာနိ အစ္ဆာဒေတွာ အဂါရသမာ အနဂါရိယံ အဗ္ဗာဇသတိ)။ ဒါ ကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာ အစပိုင်းမှာ မြတ်ဗုဒ္ဓနဲ့ တွေ့လို့ ရဟန်းပြုကြသူ အများစုဟာ ရင့်ကျက်ပြီးသူတွေဖြစ်လို့ ရဟန်းအသွင်မျိုး ရှိပြီး ဖြစ် မယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဖြစ်ပြီးနောက် ဒုတိယနှစ် နှစ်ဆယ်အတွင်းနဲ့ အဲဒီနောက်ပိုင်း ဗုဒ္ဓထံမှာ မရင့်ကျက်ဘဲ ရဟန်းပြုလာကြတဲ့ ဆဗ္ဗဂ္ဂီအုပ်စုဝင် ရဟန်းတွေဟာ ဆံပင်ရှည်ရှည်ထားလို့ လူအများက "ကာမသုံးဆောင် လူ့ဘောင်က ငါတို့တွေလိုပါပဲလား"လို့ ကဲ့ရဲ့ကြတဲ့အခါမှာ ဗုဒ္ဓက "ရ ဟန်းတို့၊ (ကာလအားဖြင့်) နှစ်လရှိသော ဆံပင်၊ (ပမာဏအားဖြင့်) လက်နှစ် သစ်ရှိသော ဆံပင်ကို ခွင့်ပြု၏ (ဝိ ၄၊ ၂၄၀)" လို့ မိန့်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ရဟန်းတွေ ဆံပင်ကို ရိတ်ဖြတ်ကြရတာပါ။ ယခုခေတ် မြန်မာရဟန်း အများစုကတော့ နှစ်ပတ်တစ်ကြိမ် သို့မဟုတ် တစ်ပတ် တစ်ကြိမ် ဆံပင်ရိတ်ကြပါတယ်။ ယိုးဒယားနိုင်ငံမှာတော့ လပြည့် လကွယ်နေ့တိုင်း တစ်လနှစ်ကြိမ် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ရဟန်းတော်တွေ ပြိုင်တူ (တစ်ပြိုင်နက်) ဆံပင်ရိတ်ကြပါသတဲ့။

www.kelasa.org

(၂) ဗုဒ္ဓဆံပင်ပုံစံ

ပညာမာန် တက်နေတဲ့ သိင်္ဂါရဝပုဏ္ဏားငယ် (မ ၂၊ ၄၂၄)၊ မီးကို ကိုးကွယ်သူ အဂ္ဂိဘာရာဒွါဇ (သုတ္တနိ၊ ၂၉၇) တို့က မြတ်ဗုဒ္ဓကို "မုဏ္ဍက (ဦးပြည်းကတုံး စုတ်)" လို့ နှိမ့်ချပြီး ခေါ်ဖူးတယ်။ "ထိုငါသည် မိဘများ မလိုလား၍ ငိုကြွေးကြစဉ် ဆံမုတ်ဆိတ်ကို ရိတ်ပယ်ပြီး ဖန်ရည်ဆိုး အဝတ်ကို ဝတ်၍ ရဟန်းပြုခဲ့၏"လို့ ဗုဒ္ဓရဲ့ နှုတ်တော်မှ နိဂဏ္ဌတက္ကတွန်း၏သား သစ္စက (မ ၁၊ ၂၀၁)၊ သိင်္ဂါရဝ ပုဏ္ဏားငယ် (မ ၂၊ ၄၂၄)စတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် တွေကို မိန့်တော်မူဖူးပါတယ်။

ဒါကတော့ မူရင်းပါဠိတော်တွေမှာပါတဲ့ ဗုဒ္ဓဆံတော်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အတွေးအမြင်ကို ခန့်မှန်းကြည့်ဖို့ပါ။ ဒီစာအရ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ဟာ ဆံပင်နဲ့ မုတ်ဆိတ် ကျင်စွယ်ကို ရိတ်ပယ်ထားတယ် ဆိုတာလောက် တော့ အသေအချာဆိုနိုင်တယ်။

"(မင်းသား သိဒ္ဓတ္ထသည်) သန်လျက်ကို ထုတ်ပြီး လက်ယာလက်ဖြင့် သန်လျက်ကိုကိုင်လျက် လက်ဝဲလက်ဖြင့် သရဖူနှင့်တကွ ကျစ်ထားသည့်ဆံကို ဖြတ်၏။ ဆံတော်သည် လက်နှစ်သစ်မျှလောက်သာ အရှည်ကျန်ပြီး ညာဖက်သို့ ရစ်ခွေလျက် ဦးခေါင်းပေါ်၌ တည်နေ၏။ ဆံပင်များသည် အသက်ထက် ဆုံး ထိုထက် ပိုမရှည်တော့ဘဲ မုတ်ဆိတ်မွေးများလည်း အနေတော်မျှသာ ကျန်၏။ နောက်ထပ် ဆံမုတ်ဆိတ်ကို ရိတ်ခြင်းကိစ္စ မရှိတော့ချေ (ဇာ-ဋ္ဌ ၁၊ ၇၄)"။

သက္ကတကျမ်းတွေ ဖြစ်ကြတဲ့ လလိတဝိတ္ထာရ (အင်္ဂလိပ်၊ ပြန်၊ စာ-၂၁၂)နဲ့ မဟာဝတ္ထု (အင်္ဂလိပ်၊ ပြန် ၂၊ စာ-၅၆)ကျမ်းတွေမှာလဲ ဆံတော်ကို ဓားနဲ့ဖြတ်ပြီး ကျန်တဲ့ ဆံတော်တွေက ခေါင်းပေါ်မှာ အမြဲတမ်းရှိနေတယ်လို့ ဖော်ပြပါတယ်။ ဆန်ချီစေတီ တောင်ဖက်ဂိတ် ကျောက်တိုင်က ဆံတော်ပယ် ရုပ်ကြွ (ဘီစီ ၅၀)မှာလဲ ဆံတော်ကို ဓားနဲ့ ဖြတ်ပြီး တစ်ဝက် ကျန်နေတဲ့ ပုံကို တွေ့ရပါတယ် (A Giude to Sanchi, Sir John Marshall, p. 51)။

ဒါတွေA ရ ဆိုရင် ဗုဒ္ဓရဲ့ ဦးခေါင်းပေါ်မှာ ရစ်ခွေနေတဲ့ လက်နှစ် သစ်လောက် ဆံပင်ရှည် ရှိတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဆင်းတုပုံစံ နှစ်မျိုး

ဗုဒ္ဓဝါဒဆိုင်ရာ ကျမ်းစာတွေကို A ခြေခံ၍ပင် ရှေးခေတ်တစ်ချိန်က ဗုဒ္ဓဆံတော်နဲ့ ပတ်သက်ပြီး A မိပ္ပာယ်ကောက်ယူမှု နှစ်မျိုး ဖြစ် သွားခဲ့ပုံရတယ်။

၁) ရှေးA ကျဆုံး ပါဠိတော်ကျမ်းတွေ (၎င်းတို့ နားလည်ပုံ)A ရ ဗုဒ္ဓဟာ ဆံတော်ကို ရိတ်ပယ်ထားတယ် သို့မဟုတ် ဦးခေါင်းတော်မှာ ဆံပင်ရှည်ရှည် မရှိဘူး။ မုတ်ဆိတ်မွေးလဲ မရှိဘူး။

၂) နောင်းခေတ် သက္ကတနဲ့ ပါဠိဘာသာ မှတ်တမ်း တွေ ဖြစ်ကြတဲ့ လလိတဝိတ္ထာရ၊ မဟာဝတ္ထုနှင့် ဇာတကA ဋ္ဌကထာ နိဒါန်းတို့မှာ ဖော်ပြသလို ဗုဒ္ဓရဲ့ ဦး ခေါင်းပေါ်မှာ ရစ်ခွေနေတဲ့ ဆံပင်ရှည်ရှိတယ်။

www.kelasa.org

ပန်းပုပညာ ထွန်းကားလာတဲ့ နောင်းခေတ်မှာ Aိန္ဒိယနိုင်ငံ မထုရာမြို့က ပန်းပုပညာရှင်တွေဟာ A`ဒီ A စဉ်A လာ နှစ်မျိုးနှင့်A ညီ A ပြိုင်A ဆိုင် ဗုဒ္ဓဆင်းတု တွေ ထုတ်လုပ်ကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ပထမ A စဉ်A လာကို လိုက်နာတဲ့ ဆံထုံးမပါတဲ့ ဗုဒ္ဓဆင်းတုတွေ ကို မထုရာ (Mathur)၊ မန်ကောရာ (Mankuar)နှင့် မိဂဒါဝုန် (Sarnath) တို့မှာ တွေ့ရတယ်။ ယနေ့ခေတ် မြန်မာ သီရိလင်္ကာ ယိုး ဒယားစတဲ့ ထေရဝါဒ နိုင်ငံတွေမှာတော့ ဒုတိယA စဉ်A လာကို လိုက်နာတဲ့ ရစ်ခွေနေတဲ့ ဆံပင်ပုံစံနဲ့ ဆင်းတုတော်တွေက လွှမ်းမိုး သွားပုံရပါတယ်။

www.kelasa.org

(၃) ပဥ္စဝဂ္ဂီငါးဦးဟာလဲ ဗုဒ္ဓမပွင့်မီက မောက္ခကို ရှာမှီးကြတဲ့ ရင့်ကျက် ပညာတတ်A ပ်စုဝင် ပုဂ္ဂိုလ်များဖြစ်လို့ A နီးစပ်ဆုံး ဆံမုတ်ဆိတ်ကို ရိတ်ပယ်ထားပြီး A ဝါရောင် ဖန်ရည် ဆိုးA ဝတ်ကို ဝတ်ထားတဲ့ ရသေ့ ရဟန်းA သွင်မျိုးပဲ ဖြစ် နိုင်မယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

ပန်းချီဆရာA ချို့ သရုပ်ဖော်သလို A ကျီဖြူ ဝတ်ပြီး ဆံပင်တစ်ထွာ တစ်တောင်လောက်နဲ့ မုတ်ဆိတ်မွှေးကို ပွတ်သပ်ပြီး ဓမ္မစကြာ တရားဦး နာယူနေ တဲ့ ပုံစံမျိုးတော့ ပုံမဖော်ရဲပါ။ ဗုဒ္ဓခေတ် တောထွက်တဲ့ ရသေ့ရဟန်းA ချို့ရဲ့ A သုံးA ဆောင် (ပရိက္ခရာ)ထဲမှာ ဆံပင် ကိုပါ ရိတ်ဖြတ်နိုင်တဲ့ ဓားသေးသေး တစ်ချောင်း ပါလေ့ရှိတာကိုလဲ သတိပြုသင့်ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ 'ဇဋာ ဓာရိတာယ ဇဋိလာ (ဉဒါန-ဋ္ဌ၊ ၅၇)'A ရ ဆိုရင် တော့ ဆံပင်မရိတ်တဲ့ ရသေ့ရဟန်း တစ်မျိုးလဲ ရှိနိုင်ပါတယ်။

(၄) ရဟန်းတစ်ပါးဟာ နှုတ်ထွက်ကြမ်း၊ A နေA ထိုင် မသပ်ရပ်ပေမဲ့ တစ်ခါတစ်ရံ သီလသိက္ခာကို လိုက်နာပြီး ကောင်းကောင်း မွန်မွန် စာပေပရိယတ္တိ သင် ကြားနေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နေတတ်တယ်။ တကယ် လေးစားတယ်၊ ငရဲကြီးမှာလဲ ကြောက်တယ်ဆိုရင် A သင့်နှလုံးသွင်း (ယောနိသော မနသိကာရ) မျိုး ထားသင့်ပါတယ်။ ရဟန်းသံဃာ A များစုဟာ သာမန် ပုထုဇဉ်မျှသာ ဖြစ်လို့ ပုထုဇဉ်A ငွေ့A သက် တွေ့မြင်ရတာဟာ မျှတပါတယ်။ မွေးရာပါ ဝါသနာ ဗီဇကို ဘုရားကလွဲလို့ ရဟန္တာ ကြီးတွေတောင် မပယ်နိုင်တဲ့ သာဓကတွေ ရှိပါတယ်။

ဒါကြောင့် မိမိမကြည်ညိုရင် ငြိမ်ငြိမ်သာနေပါ။ သီလ သိက္ခာ ကျိုးပေါက်တာ မသေချာဘဲနဲ့ A`ဒီ ဘုန်းကြီး A ကြောင်းကို မကောင်းဆိုပြီး A ကြည်ညို ပျက်CA ၁င်လဲ သူများကို မဆွယ်ပါလေနဲ့။ စိတ်ထဲက ဒေါသငွေ့လေးတွေ နှုတ်ပေါ် ရောက်လာရာကနေ နီးရာလူ တွေကို ရဟန်းတော်ဖက် မေးငေါ့ပြီး 'ကြည့် ... ကြည့်၊ A`ဒီကိုယ် တော်ပဲပေါ့'လို့ ပြောဆိုဆဲမှာ ကုသိုလ် စိတ်တွေ ဖြစ်နိုင်မယ်လို့ ထင်ပါသလား။ ❐

စိတ်ထားမြင့်သူတို့နှလုံးသွင်း

***

၁။ မှာယွင်းမှုဟူသည် မောဟ မကင်းသူ လူတိုင်းနှင့် ဆက်ဆံ၏။

၂။ သူတပါးမှားလျှင် A မှန်ရောက်CA ၁င် ငါပြင်မည်။

၃။ ငါ့မှားလျှင် သူတပါးA ပြင်ကို ငါခံမည်။

၄။ သူတပါးA ကျိုးကို ငါလိုလားမှ ငါ့A ကျိုးကို သူတပါးက လိုလားမည်။

၅။ ငါ့ကို ပြုပြင်သူကို ငါ့ဆရာဟု A မှတ်ပြုမည်။

၆။ ငါ့တာဝန်ကို ငါကိုယ်တိုင်သိ၍ ရွက်ဆောင်မည်။

၇။ ငါ့A လိုသို့သာ တဖက်သတ်လိုက်သူမှာ ငါ့မိတ်ဆွေ မဟုတ်။

၈။ သုခ၏ မျိုးစေ့ဖြစ်သော ဒုက္ခကို ရဲဝံ့စွာ ငါခံယူမည်။

၉။ ဒုက္ခ၏ မျိုးစေ့ဖြစ်သော သုခကို ရဲဝံ့စွာ ငါရှောင်ရှားမည်။

၁၀။ ငါ့A လုပ်နှင့်တူသော A ကျိုးကို မချွတ်ငါရမည်။

စတုတ္ထစံကျောင်းဆရာတော်